

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uredništvo: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisev ne vračamo. Nefrankantnih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 din za tiskarstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašje po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šte. rač. 11.753. Telefon 4586

Ob važnem zgodovinskem razdobju

Težka resnica je, da se zamujene priložnosti v zgodovini ne dajo več priklicati in popraviti. Vsak narod pozna take dobe, ko se ljudstvo in njegovi voditelji niso zavedli zgodovinsko važnega trenutka, da bi z odločno in požrtvovalno voljo zaobrnilo zgodovinsko kolo v drugo smer. In nasprotno: prav tako nam pripoveduje zgodovina o vzvišenih junaških naporih narodov v odločilnih momentih njihovega življenja, ko je odločna volja preko vseh težav in sovražnikov slavila svojo zmago in storila življenja in žrtvovanja zmožen narod v nepremagljivo falango. Najmanjšega dvoma ni, da preživljamo danes ta dan tudi mi tako brezprimerno važen zgodovinski čas. Nehote se moramo vprašati, ali nas bodo poznejše generacije blagoslavljale ali preklinjale za naše odločitve v teh dneh.

Za izredne zgodovinske naloge je treba izrednih živcev in izvenšablonskih ukrepov.

Prepričani smo, da kljub nenavadno težkemu položaju ni še vse zamujeno ter da zavestna organizacija vseh pozitivnih sil naroda vendarle magovito prešla preko vseh težkoč današnjih dni.

Učiteljska organizacija in njeno glasilo dokazujeta s svojimi intervencijami in publikacijami že dolgo dobo, da se zavedata resnosti nalog, ki se danes vsiljujejo poleg vsem drugim tudi učiteljskemu stanu. Prav nikakih oklevanj in dvomov ni v tem pogledu: učitelstvu pripada pri organiziranju narodnih obrambnih sil izredno pomembna vloga.

Voditelji slovenskega učiteljstva vedo pa tudi to, da so prav v teh dneh potrebni nujni ukrepi za ostvaritev onih psiholoških pogojev, brez katerih si kakega občestvenega elana učiteljstva ni mogoče niti predstavljati. Brez notranjega miru in zadovoljstva se ne dajo izvesti iz ljudi velika požrtvovalna dela, ker sam v sebi neskladen človek ni zmožen osredotočenja na zunanje dogodke. Izjeme so pač mogoče, toda predstojajo velike naloge se ne bodo izvršile z izjemami, temveč samo kolektivno. Zato je nujno, da danes ponovno ugotovimo, da ustvaritev potrebnega psihološkega razpoloženja ni odvisna od naše volje, ampak od vseh onih činiteljev, ki drže v svojih rokah usodo slovenskega učiteljstva.

Vsi ti činitelji so bili obveščeni o razpoloženju, ki vlada v našem stanu ter naprošeni, da s pravičnimi ukrepi dvignejo moralo učiteljstva na ono stopnjo, raz katero ni do požrtvovalnih dejanj nikake distance.

Klic po pravici ne sme biti nikdar in proti nikomur zadržan po strankarskih ozirih, toliko manj proti stanu s tako važno narodno kulturno misijo, kakršno predstavlja stan učiteljstva.

Komur je resnično mar uspešna narodna afirmacija v časih, ki so mogoče odločilnega pomena za vso bodočnost, ne bo vztrajal na ozkosrčnih partizanskih načelih, ki so koncem koncev izvedljiva vendarle samo v narodu, ki prosto odloča o svoji usodi.

Ne dvomimo, da je na taki narodni samoodločbi globoko zainteresirana vsa slovenska javnost.

Zato gre naš apel poleg vodilnih činiteljev tudi na vso javnost, da ustvari v svoji sredini take pogoje tolerančnega sožitja, da bo tudi učiteljski stan imel osrečujočo zavest enakopravnega člana celotne narodne skupnosti. Ramo ob rami, ob enakih dolžnostih, a tudi ob enakih pravicah, bo vršilo slovensko učitelstvo svojo važno nalogo z navdušenostjo in elanom.

Nočemo biti črnogledi, še manj pa defetisti. Kljub vsem razočaranjem hočemo verovati v srečno zvezdo našega rodu. Verovatno hočemo, da premore slovenski narod objektivnih voditeljev, ki se zavedajo vse resnosti momenta in ne bodo opustili ničesar, kar more služiti krepki povezanosti in strnjnosti narodnih sil. Slovensko učitelstvo bo pozdravilo vsak tak ukrep z resnično iskrenostjo, saj gre za srečo nas vseh.

Trdno upamo, da nam bodočnost ne bo prinesla novih razočaranj in da nam že najbližji dnevi pomenijo začetek nove dobe, novega dela in sigurnosti. Da se bo vselila v mnoge učiteljske družine prijetna zavest, da se poleg dolžnosti deli iz odločujočih rok tudi pravica — za vse enaka in blagodejna. Obupati bi morali, če bi ne našli v teh dnevih osnovnega razumevanja, da se nobena bitka ne da dobiti z moralno ohromljeno armado. Povsod bo naše delo uspešno in narodu v korist, moralen dvig celote pa ni v naši moči. Poznamo sicer sredstva, ki smo jih tudi reklamirali za to sanacijo, a ta sredstva niso odvisna od naše volje, niso v naših rokah. Kdor razpolaga z njimi, bo gotovo začutil imperativ časa in jih dal na razpolago vsem, ki vpijejo po njih sedaj že ob dvajseti uri.

Trdni in značajni

V današnji dobi, posebno takoj po veliki vojni, se je opazilo, kot da so ljudstva pri vzgoji svojih mladih generacij pozabila na bistvo vzgoje, to je ustvariti človeka z značajem. Vsa povojna vzgoja se je zdela kot da more biti na svetu srečen le tisti, ki je okreten, ki se zna prilagoditi danemu položaju in razmeram.

Proti tej težki miselnosti, ki je zajela ljudi, se je bilo nemogoče boriti. Tudi če so skušali vzgojitelji z vsemi silami zaježiti ta težki pojav, je ves njihov trud in vsa njihova stremeljenja v kalj ubila tista stvarnost, ki se je kazala kot edina resnična in katero so podpirale neurejene gospodarske in politične razmere.

Tudi pri nas smo opažali in še danes opažamo to težko miselnost, ki je vsa leta po našem osvoboženju zavirala pot pravi vzgoji, vzgoji človeka, pri katerem naj njegov neskaljeni značaj zavzema prvo mesto.

To je brez dvoma teža rana na narodnem telesu in treba je brezpogojno pristopiti k lečenju. Teško pa je takšno lečenje, če se je dvoživkarstvo zaneslo tudi med tiste stanovce, ki bi bili v prvi vrsti poklicani skrbeti in dajati zgled značajnosti in požrtvovalnosti.

Važen vzgojni faktor je brez dvoma tudi narodni učitelj. Od njega v prvi vrsti zahtevamo, da je značajan in da s svojim zgledom vzgaja značajne ljudi. Teško pa je preizkušena značajnost tega moža, če je bila večkrat postavljena njegova življenjska eksistenca na tehtnico, ko je hotel vztrajati v tistem pravcu, ki si ga je začrtal.

Tako smo opažali, da je mož, ki ni znal kameleonsko spreminjati svojega obraza postal naenkrat človeški družbi nevaren in za njega je bilo treba nekatere najti mesto, da ni s svojo načelnostjo motil lepega sožitja ljudem, ki so imeli vse svoje prepričanje urejeno tako kot mehove pri harmoniki in so tako lahko igrali vedno tiste »vize«, ki jih je zahtevala trenutna situacija.

Tako se je ustvaril tip človeka »dvoživke«. So to ljudje, ki jim je prvo in zadnje samo njihov jaz. Vse drugo kot načelnost, značaj in sočlovek so jim deveta brigada. Ta žalostni tip človeka je nesocialno bitje, ki ne pozna drugega kot sebe.

Najžalostnejše poglavje pri tem pa je to, da je to tip, ki se zna povsod v javnem življenju preriti na površje, s svojo brezobzirnostjo odrine vse sposobne in on kot skrajno egoistična natura prav hitro v človeški družbi zavzema vplivno, če ne tudi vodilno mesto.

Veliko krivde, da se je ta tip pri nas od dne do dne vedno bolj razširil, so naše politične razmere.

Kdaj bodo prišli pri nas do spoznanja in to posebno politični ljudje, da se pri zdravem narodnem in državnem življenju mora porajati med narodom več mišljenj, več naziranj in več struj. Nositelji teh mišljenj so običajno izobraženci. Dokler so te razne usmeritve konstruktivne, so brez vsakega dvoma v korist narodnemu in državnemu življenju in jih zato nikakor ne kaže zatirati. Vsekakor pa ne tako zatirati, da bi se nositelji trenutno nezaželenega mišljenja radi tega smeli preganjati. Imamo na primer učitelja, ki je leta in leta poleg vzornega šolskega dela tudi izvenšolsko deloval na vasi. Zel je veliko uspeha in posebno v kulturnem pogledu visoko dvignil svoj kraj. Spremeni se politični kurz. Učitelj postane pri gotovih faktorjih nezaželen. Prične se gonja proti njemu in tak kulturni delavec mora oditi v drug kraj, v druge razmere, kjer se nikakor ne more takoj živjeti v delo. Na njegovo mesto je prišel človek, ki se ni nikoli zameril. To je oni mož, ki ni nikoli poznal izvenšolskega dela, ki se je pa tudi v danem trenutku znal pravilno zasukati. In tako se je zgodilo, da je bil človek za svoje delo in za svojo usmerjenost ter značajnost kaznovan, dočim je bil oni drugi za svojo nedelavnost ali za svojo neznačajnost nagrajen z lepim mestom.

Treba je pribiti, da se je to v našem stanu že zgodilo in da se še danes godi. Zato moramo podčrtati, da je nemogoče, da bi smel imeti v javnem življenju prednost oni, ki zna pravočasno menjati sukno ali ki se v svojem brezdolju ni nikoli udeleževal kulturno niti ni bil v šoli zato boljše ter se tako ni zameril na nobeno stran. V učiteljskem delu morajo brezpogojno biti nagrajeni in zaželeni oni, ki so značajni in dosledni, oni, ki delajo v šoli in med narodom, ga vodijo in učijo. Takšni učitelji morajo biti zaželeni in če kdo, naj takšni uživajo ono mesto in prednost, ki jim po njihovem delu gre. Vsak narod potrebuje brezpogojno delavnih narodnih učiteljev. — Delaven, značajan učitelj lahko vzgoji značajnih in delavnih mož, ki bodo trdni in brezkompromisni v svojem prizadevanju za narodno in državno korist tudi v tistih težkih urah, ki obiščejo vsak narod in vsako državo.

In narod, ki bo upošteval svoje značajne in delavne vzgojitelje, ne bo nikoli, niti v najtežjih urah s strahom gledal v bodočnost.

J.—lo.

Dva važna problema

V sedanjem času se v svetu in pri nas rešujejo mnogi problemi, ki so večji, bolj elementarni kot si mislimo. Zaključki rešitev teh vprašanj bodo skoraj gotovo preusmerili tok življenja. Razvoj bo drugačen, ne tak, kakor si ga mnogi zamišljajo.

Zgodovina očigledno očituje način geneze ter njen potek. Iz nje se dajo ugotoviti mnogi zakoni o življenju. Pomena vsega, smer nadaljnega razvoja bodoče in končne oblike stanja pa ne moremo zanesljivo označiti kljub temu, da se je bavila, se bavi s tem vsa filozofija. Imamo veliko hipotez, ki pa s par izjemami slone vse na zelo naivnem stremeljenju slednje forme; »čim dalj, večno hočem biti. Moje idealno stanje si 'zamišljam' takole; njega hočem, moram doseči. Ko se bo to zgodilo, kadar bom dosegla popolnost, se bo potek moral ustaviti, ker nadaljnega smisla ne bo imel, takrat bo lepo.« Ta težnja se prav posebno močno javlja pri ljudeh in njih pokretu, žitju. Ona je bila, je ter bo gonilna sila vseh oblik življenja, ni pa vitaliteta življenja samega. Stališče trajnosti je zmotno, ono ne dovede do stvarnih zaključkov, potem njega nam ni moči priti do zadovoljivega, uspešnega načina analiziranja dogajanj; sklepanja o bodočnosti ne bodo držala, če nam bo gornje stališče kriterij. Zavzeti moramo gledišče resnične, totalne geneze, ki je utemeljeno v dejstvu; »radi danih pogojev se nekaj porodi, nastane, obstoja, živi, dokler se v subjektu samem vsled dejstevovanja ostale snovnosti, katere del subjekt je, ne pojavijo vzroki njegovega razpada, ki je potreben, da se materija sprosti zaradi oblikovanja novih tvorb.« Ta proces je gibanje, ki je potrebno življenju, da ostane v gibanju živo. S tega stališča gledani problemi se nam kažejo v dokaj drugi luči. Mi spoznamo, da se ne more nič vzdržati, da je prav vse minljivo, izpremenljivo. Razumljiva nam bodo vsa nasprotovanja; revolucije bomo smatrali za evolucijo itd. Slednji pojav v življenju lahko na podlagi tega utemeljimo in kar je nad vse važno, vsaj približno ga moremo vrednotiti. Gibanje samo po sebi, radi samega sebe ima svoj smoter v samem sebi. »Usmerjati« pokret proti cilju izven njega je brezsmiselno. S spoznanjem tega dejstva nam postanejo na videz brezsmotni pojavi smotni. Zaključki, ki jih bomo ugotovili s pomočjo tega kriterija, se nam bodo dostikrat

upirali; češ, saj je bilo dobro, objektivno, sama resnica, ni mogoče, nikdar ne bo razpadlo. Prisiljeni bomo rušiti mnoge avtoritete, velike tradicije.

Nedvomno sta danes pri nas najvidnejša dva problema; vprašanje evropskega in našega notranjega soglasja. Prvi se javlja pri nas kot problem narodne obrambe, drugi pa v iskanju načina za vzpostavitev boljših odnosov, definiranja sožitja med Hrvati, Srbi in Slovenci; pravoslavni, katoličani in muslimani; »prečani« in »Srbijanci«; »svobodomiselnice« in katoličani; »nacionalisti A« in »nacionalisti B«; itd. samo — vsaj uradno ne med konstruktivnimi, stvarno nacionalnimi, produktivnimi in razdiralnimi, anacionalnimi, neproduktivnimi sestavinami državnega ljudstva. Vzpostavitev pravilnega odnosa med temi pa bi omogočila že v bližnji bodočnosti zdrav odnos med slovenskim, hrvatskim in srbskim narodom. Vse tri kulture bi se razvile; državotvorna miselnost pri vseh treh bi se dvignila na zavidljivo višino; ideal slovenskih, srbskih in hrvatskih borcev bi bil uresničen. Jugoslovanski narodi bi si lahko zastavili nove smote, ki bi bili utemeljeni v njihovi življenjski sili, katera bi se s tem še povečala. Ti cilji bi bili nekaj realnega; poročilo bi se tvorno delo. Naše delo ne bi bilo več v tako veliki meri pripravljalnega, urejevalnega značaja. Ako se bo reševal problem stabilizacije naših odnosov na tej podlagi, potem bomo v bližnji prihodnosti doživeli velik procvit. Potrebna pa je za to radikalna operacija v naši miselnosti; nujno je spoznanje: na videz organska gradnja na »temelju dosedanjega« je brezpredmetna. Veliko reči, kar je še večerj pomenilo največje, je danes spriče novih dognanj treba popraviti, zavreči. Ogromno je še v nas kompleksov, ki so utemeljeni v naši preteklosti, kateri so del našega karaktera, vendar zanj nebitveni in se on ne bi prav nič spremenil, če bi ga teh primesi očistili. Nasprotno, postal bi izrazil, čist. V njem bi se potencirala in do potrebne višine razvila zavest — Slovence sem; to mi je prvo, edino, nesporno, brezkompromisno načelo. Kot tak sem Jugoslovan — Slovan, in bo vsak moj pokret, ki ne bi bil v skladu z interesi bratov Hrvatov ter Srbov, kvaren tako za moj narod kakor za bratska naroda. Trditve, da je ta misel že živa med nami, je neresnična, saj še povsod naletimo na močno

VSEBINA:

Ob važnem zgodovinskem razdobju.
 Trdni in značajni.
 Dva važna problema.
 Prošnja!
 Vtisi s prvega učiteljskega zborovanja.
 Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« v Bosni in Dalmaciji.
 LISTEK: Za našo družino.
 Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu. — Učiteljska tiskarna.

rezerviranost prav do Hrvatov, ki nikakor ni utemeljena; kot ni upravičena do Srbov, čeprav je radi gotovega »kročega«, ki nikdar ni bil in ne bo najbolj brezpomemben stvarni sestavni del delavnih srbskih stanov, razumljiva. Taka »kročega« se nahajata seveda prav tako med nami in Hrvati. Ako obdelujemo ta problem na tak način, se nam pokaže njegova usodna majhnost, saj je 20 letno »objemanje«, prikrivanje individualitet spriču pluga na nezorani ledini res nekaj takega, kar je moglo roditi nesporazum. Brez negativnih ali pozitivnih čustev s kritičnim razumom in umskim razumevanjem se moramo lotiti dela za zblizanje, organizirano skupno delo.

Precej bi bilo še povedati. Jasneje, bolj določno bi morali marsikaj izraziti, opisati, definirati, pokazati; toda za to ni mesta v našem »Učiteljskem tovarišu«.

Marsikdo bo uvidel, da je prvi problem, t. j. narodno-obrambni, v tesni zvezi z obdelavanjem. Narodno-obrambno delo najbrž — vsaj v taki obliki, kot ga moramo danes opravljati — ne bi bilo potrebno. Vsako simpatiziranje z nekim »drugim sistemčkom« izvira iz nezavednosti, nepoznanja, nesmotnosti, nezadovoljstva. Če bi bili takoj zagrabili tam, kjer je pravo mesto, bi naš živelj kot nosilec življenjske ideje oplodil ono, kar grozi z železom uničiti ono, kar je od starega za nadaljnji razvoj še potrebno, kar je materija, ki jo je treba še transformirati, da bo bodoča forma čim popolnejša, ker v čim hitrejšem, racionalnem, nasičenem tvorjenju je zdravo življenje. Delo, ki ga na omenjenem polju opravljamo, naj se vrši zato v tem znamenju, s to zavestjo. Ono pa naj bo za nas izkušnja, kažipot. Pijanec, ki hoče ozdraviti, mora dragoceno, kristalno čašo, polno najboljšega vina, vreči ob tla. In mi bi morali marsikaj, kar nam je sveto, vreči med staro šaro, da bomo videli našo zemljo v soncu, da bo na njej oral zdrav kmet.

Ugotoviti moramo, da se morda prav med učitelji danes najdoločneje oblikuje pravi sistem dela za boljše bodočnost naroda, ki je živa stvarnost, katera nekako nehoti tvori zgodovino. To bi pa morali oni, ki hočejo biti njegovi, najboljši sinovi, poznati, brez čustev proučevati le s stališča narodne zajednice, materije, in bi jim morale biti vse druge skupnosti sekundarnega pomena.

M. K.

Prošnja!

Predmet: Ako ne bo šla prošnja v koš, imam še vedno trohico upanja.

Podpisani V. V., že 5 let učiteljski pripravnik v B., doslej še nikjer nisem trkal na nobena vrata in ne prosil nobenega poslanca za intervencije vse radi stanovske zavesti in discipline. Seveda v svojo škodo in v korist tistih, ki radi preskakujejo.

Z ozirom na članek v »Učiteljskem tovarišu« pod naslovom: Intervencije JUU za napredovanje, sem dobil tudi jaz apetit po zboljšanju položaja, kljub temu, da sem od samega čakanja že otopel. Razne spomenice so dandanes že prebogoste in preobširne, zato tudi utrujajo prizadete kakor tudi one, katerim so namenjene.

Jaz bom zato skušal biti kratek in vse razloge navedel po točkah:

1. Podpisani sem že 5 let pripravnik s pravico do prevedbe od decembra 1. 1937. (Potrdilo šol. upraviteljstva).
2. Oženjen — družina šteje štiri člane. (Potrdilo župnega urada).
3. Ko sem obiskal ženo pri porodu septembra leta 1937., je bilo vmlajeno v stanovanje. Škoda znaša 8000 din. (Potrdilo okr. sodišča).
4. Ko sem za Vse svete odpotoval in obiskal grobove leta 1938., je bilo drugič vmlajeno. Škoda znaša 10.000 din. (Potrdilo okr. sodišča).
5. Stanarine dobivam mesečno 150 din. Za stanovanje plačujem mesečno 250 din. (Potrdilo stanodajalca).
6. Da sem bolehen in nujno potrebujem zdravniške pomoči. (Potrdilo zdravnika).

7. Da dolg, namesto da bi se skrčil, ne-
prestano raste.

(Potrdilo trgovca).

8. Da sta oba otroka zdrava, ker imata
vsak dan hvala Bogu dovolj svežega zraka.

(Potrdilo tujsko prometnega društva).

Sklep: Doslej se za pripravnike ni do-
volj pobrigalo. Ker še nismo bili prevedeni,
se bo to čakanje gotovo smatralo kot nagra-
da za našo brezposelnost. Pravično bi bi-
lo, da bi se tudi ostalemu uradništvu v višjih
skupinah odtrgali ti zneski, zakaj potem bi
bila skupna borba vseh učinkovitejša in udar-
nejša za zboljšanje gmotnega položaja. Vsi za
enega, eden za vse! Tako smo pa mi najmlaj-
ši, pravilneje najstarejši pripravniki ogolju-
fani. Morda bi se pa le našel kak Runciman
in posredoval v dobro pohlevnim in poniža-
nim jagnjetom.

Dostavljam še to: Kot stanovsko zave-
den član sem hotel pritegniti k društvu tova-
rišice, ki je že bila pred leti članica. (Ima 12
službenih let.) In sicer zato: 1. ker rada pre-
bere »Učit. tov.«, katerega naročnik je pri-
pravnik, 2. Njen gmotni položaj se je izbolj-
šal, ker je radi ločitve takoj začela prejemat
doklade: rodbinsko, stanarino in kurivo.

Izjavila je, da sploh ne mara pristopiti,
ker svoj čas ni bilo pri upravi udruženja
ustrežno njeni želji. (To je v zahvalo, ker
ste se potegovali za njo, da sedaj nima nobe-
nega smisla za našo stanovsko skupnost.) Ali
so zaželeni taki v naših vrstah? Ali pa pri-
čnimo odkrito borbo z njimi. Mi stari pripra-
vniki, ki ne iščemo samo osebnih koristi, bo-
mo vztrajali še naprej in postali prekaljeni
borci.

S tovariškim pozdravom

V. V., učiteljski pripravnik.

Vtisi s prvega učiteljskega zborovanja

Z veliko nestrpnostjo sem čakala na prvo
zborovanje. Vedno me mučilo kaka vpraša-
nja in dvomi, zato sem bila prepričana, da
mi bo sestanek s tolikim številom tovarišev
prinesel v marsičem jasnost.

Mnogo se nas je zbralo. Tajnik je pove-
dal, da nas ni niti polovica prisotnih članov
našega sreskega društva. Nisem mogla razu-
meti. V šoli skušam oživeti v mladih dušah
vero v skupnost. Tu pa izobraženi ljudje,
oropani že marsikaterih osnovah človeških
prav, počemo strniti svojih vrst, da bi se
zavarovali pred novimi izgubami. Ne kljuke
in strici, organizacija je naše orožje,
katere se moramo z vsemi silami in z vsem
srcom okleniti, če se hočemo zlasti mi mladi
održati izven hlapčevske miselnosti. Tako
bomo drug drugemu dajali moči, skupno bo-
mo iskali najboljšo pot za delo, in če nas bo
mного, bomo zavarovani pred zunanjimi
vplivi in bo to začetek svobodnejšega raz-
maha.

Mnogo težav imamo. Dobre volje in lju-
bezni dovolj, a to ne zadostuje.

V eni zadnjih števil »Učit. tovariš« sem
čitala, da je središče učiteljskega dela šola in
da je vsaka druga izobrazba nepotrebna. Jaz
pa mislim drugače, in mislila sem, da se bomo
na zborovanju o tem pogovorili. Pa ni bilo
nič. Ljudje bi svoje življenje lahko v marsi-
čem izboljšali, če bi bili strokovno bolj iz-
obraženi. (Sadjarstvo, mlekarstvo, higiena in
zdravstvo, vrtinarstvo, živinoreja itd.). S stro-
kovnim znanjem bi zrasla tudi samozavest
kmečkega človeka. Denarja za šo-
le in tečaje pa ni. Ali nismo tu
poklicani prav mi, učitelji, da
pomagamo po svojih močeh? Ali
ne bomo pripomogli s tem k na-
predku vasi in tudi k izboljšanju
življenja našega otroka? Če bo
13, 14 letni kmečki otrok dojel
bistvo in uspeh napredka svojega
vsakdanjega dela, ali ne bo po-
znejše stremil po izboljšanju in
izobrazbi v vsakem življenjskem
položaju? In kako naj to napra-
vim brez strokovnega znanja?

Na zborovanju tudi ni nihče
omenil, da je Kmetijska zbornica
predlagala, naj se deklet n-
sprejema na učiteljskišče.
Kar se vzgoje tiče, je dala že
narava sama prvenstvo ženski.
Tudi za povzdigo kmetijstva bo-
mo storile svoje, le izobrazbo naj
nam dajo. Saj tudi kmečka žena
potrebuje izobrazbo. Toliko zna-
nja, kot ga imajo nekateri tova-
riši, ki vodijo tudi različne tečaje,
pa bomo kar hitro zmoгле. Mo-
goče se me še bolj zavedamo od-
govornosti do ljudi in manj eks-
perimentiramo.

Smo v obmejnem srezu. Tež-
ke gospodarske prilike nudijo
ugodna tla tuji propagandi. Mnogo
nas je novincev. Trudimo se
vsak po svoje, da bi otrokom in
ljudem pokazali, da so naši, da
pripadajo k naši državni skupno-
sti, da je naša kultura lepa in
človeška. Nihče nas ni na zboro-
vanju vprašal, kaj in kako prav
za prav delamo, nihče ni čutil
potrebe, da bi skritiziral in izbolj-
šal naše delo. Zborovanje je na-
pravilo vtisi, kot da smo kje sredi
Slovenije, kjer ni ne gospodar-
skih in ne nacionalnih težav. Mi
vsi vemo, da bi se dalo marsikaj
izboljšati — da bi tudi mi lahko
kaj k temu pripomogli. Ali niso
naša zborovanja mesto, kjer bi

se moral dajati obračun in postavljale nove
smernice za delo. Mi imamo najgloblji dostop
v ljudsko življenje. Naša dolžnost je, da bi
ga temeljito spoznali, in tudi razmišljali, kako
bi se dalo izboljšati. Skupno razmišljanje bi
nedvomno rodilo dober sad. O učiteljskem
pokretu, ki to delo že vrši, ni nihče ničesar
omenil. Na zborovanju je zgedalo, da so naj-
večji trpini v našem srezu učitelji. In vendar
nimamo dolžnosti le do sebe, marveč tudi do
ljudi, zlasti pa do otrok.

Starejši in izkušeni tovariši je imel teore-
tično predavanje. Mi pa se dan za dnem bo-
rimo z delom v šoli, kako ga vsaj malo
izboljšati, torej s prakso. Vsi starejši ste že
vse to preživeli in pozabili. Vi prezrete naše
napore, celo zasmehujete jih — to boli in večja
prepad med starejšimi in mladino. Naše delo
je začetniško in ne zdi se nam prav, če se po

našem delu ocenjujejo metode, ki se nam
zdijo najboljše.

Mogoče mi bo kdo očital, da bi to vse
lahko povedala tam. Ni bilo prilike. Vse je
bilo po točkah in se je vršilo s silno naglico.
Napisala sem to zato, da bi bilo drugič bolje.

Spoznala pa sem na zborovanju tova-
rišice, od katerih sem se že v kratkem času
nekaj dobrega naučila, zato vem, da nam bo
lahko naša organizacija mnogo nudila. Saj —
kakršni so člani, takšno je društvo. M. P.

Opomba uredništva: Prav radi priobču-
jemo članek mlade tovarišice, čeprav se v ce-
loti ne strinja s stališčem organiziranega učitel-
tstva. Članek, ki je odkritosrčna izpoved
vtisov, naj nudi snov za razpravo na naših
zborovanjih. K stališču glede strokovne iz-
obrazbe učiteljstva se še povrnemo.

Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ v Bosni in Dalmaciji

Koncertna turneja od 8. do 17. maja.

Po uspešnih koncertnih turnejah po Češko-
slovaški, Vojvodini, Bolgariji in Srbiji bo od-
potoval naš Učiteljski pevski zbor »Emil
Adamič« v ponedeljek, 8. maja t. l., v Bosno
in Dalmacijo. Nastopil bo v Slavonskem Bro-
du, Zenici, Sarajevu, Mostarju, Dubrovniku
in Splitu s koncertnim programom, ki obse-
ga skladbe E. Adamiča, I. Grbca, J. Gallu-
sa, A. Lajovca, I. Matetića, ing. Fr. Dugana,
B. Papandopula, J. Ravnika, St. Mokranjca in
M. Tajčevića. Prvi del koncert. programa ob-
sega skladbe sloven. komponistov za mešani
zbor, drugi del bo izpolnil ženski zbor z Ada-
mičevimi narodnimi pesmimi, v tretjem delu
pa bo zbor izvajal skladbe ostalih zgoraj na-
štetih komponistov. Koncertni program, ki
ga je sestavil dirigent zboru prof. Pavel Šivic,
bo imel na turneji gotovo mnogo uspeha za
zbor, kakor tudi za dirigenta, ki je pevce in

pevke pripravil kar najvestneje in za katerega
bo pot po Bosni in Dalmaciji krstna turneja.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« se
je obrnil za pomoč na učiteljska sreska dru-
štva v posameznih krajih. Naši tovariši in
tovarišice po Bosni in Dalmaciji so z največ-
jim veseljem sprejeli aranžma gostovanja in
koncentriranje svojih slovenskih tovarišev in
tovarišic. Pa tudi naši rojaki Slovenci, ki pre-
bivajo skoro v vseh mestih turneje v zelo ve-
likem številu, so priskočili učiteljskim dru-
štvom na pomoč. Iz predpriprav in poročil,
ki jih prejemo naši učiteljski-pevci, je raz-
vidno, da bodo nastopi Učiteljskega pevske-
ga zbora prave manifestacije za učiteljski stan
in njegovo delo, a velika zmaga za našo
pesem.

Svojemu stanovskemu pevskemu zboru,
ki že štirinajsto leto uspešno deluje na po-
lju slovenske in jugoslovenske glasbe, želimo
tudi na tej poti obile sreče in uspeha.

Za proslavo materinskega dne imate največjo izbiro eno- glasnih, dvoglasnih in troglasnih mladinskih zborov v glasbenem priročniku „Materinski dan“, ki ga je izdal Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ v Ljubljani. Cena din 20

Za našo družino

Že večkrat smo imeli priliko v našem gla-
silu poudariti težke gmotne razmere, v katere
je zašla v zadnjih letih uradniška družina,
ter orisati težki položaj, ki ga ji povzroča
stalno naraščajoča draginja. Že v 32. številki
»Učiteljskega tovariša« smo poročali o zbo-
rovanju, ki ga je pod geslom »Za našo dru-
žino« priredila slovenska sekcija »Jugoslo-
venske ženske zveze« v Ljubljani. Na tem
zborovanju je imela glavni referat tov. Mira
Engelmanova. Ker je v tem referatu zelo ob-
širno in tudi pregledno orisan težki položaj
uradniške družine, smatramo za potrebno
priobčiti ta referat v celoti.

Družina je temelj naroda in države. Dru-
žina je osnovna celica, kjer se vzgajajo in
oblikujejo bodoči člani človeške družbe. Če je
družina zdrava, je zdrava tudi mladina. Toda
velika večina naših družin živi v težkih gmotnih
razmerah, radi česar ne more nuditi svojim čla-
nom one izobrazbe in one vzgoje, kakor bi jo
moral. Ne more izoblikovati odločnih in zna-
čajnih ljudi, ker je kruhoborska. Kjer pa je do-
ma kruhoborstvo in pomanjkanje, tam ni močne,
trdne volje. Resno se moramo bati, da taka dru-
žina ne more vzgojiti svojih otrok tako, da bodo
kos nalagam, ki jih čakajo v življenju.

Pred 2 tedna se je prav na tem mestu
poudarjala zaščita otrok in mladine. Omenjalo
se je, da je danes najbolj aktualno in najbolj
pereče to vprašanje, ki nujno zahteva največ
pozornosti celokupne družbe. Ker je to nujna
potreba, je znak, da bi bila morala biti v prvi
vrsti družina že davno zaščiten, in sicer s pre-
jemki, ki bi dosegli dostojen življenjski mini-
mum. Zakaj mladina, ki je danes potrebna za-
ščite, je zrasla iz mnogih naših slabo situiranih

družin, ki svojim otrokom niso mogle nuditi
niti najnujnejših življenjskih potrebščin. Zato
pa morajo merodajni faktorji vsaj sedaj upo-
števat naše upravičene zahteve po zboljšanju
prejemkov, da ne bo prepozno. Zakaj resno se
po naših listih objavlja vznemirjajoče dejstvo,
kako pada biološka sila našega naroda iz leta v
leto, kar nam dokazujejo z neizprosno jasnostjo
statistične razpredelnice o padanju rojstev. Ob-
javljene podatki so pokazali, da je Slovenija v
pogledu števila rojstev na zadnjem mestu med
vsemi ostalimi pokrajinami Jugoslavije in da ob
takem neugodnem razvoju ni več daleč čas, ko
bo Slovencev v državi le še 5%. Razumljivo je,
da ob tako majhnem številu ne bi mogli vplivati
na javno življenje v naši kraljevini v taki meri,
ki bi nam prav za prav šla po stanju naše kulture
in civilizacije. Tudi ta nezdrav pojav v našem
narodu, ki se je ponašal pred svetovno vojno z
mnogimi družinami, ki so imele po 5, 6 in več
otrok, je pripisati slabim gmotnim razmeram.

Poleg tega je pa naravnost katastrofalna
tudi smrtnost našega naraščaja; saj nam umrje
do 10. leta življenjske dobe kar petina vseh
otrok. Tudi v tem primeru je največji vzrok
beda in pomanjkanje. Zato naglašam zopet nuj-
no potrebno: zvišanje prejemkov, ki bi
dosegli dostojen življenjski mi-
nimum.

Poglejmo sedaj materialni položaj državnih
nameščenecv in upokojencev nekoliko natanč-
neje. Z znižanjem plač l. 1935. je bila ravno dru-
žina najbolj prizadeta. Tako so znašali odteg-
ljaji učiteljske družine, kjer žena ni drž. name-
ščenka, 255 do 290 din mesečno, medtem ko
samsko uradništvo ni toliko trpelo. Toda tudi
njih prejemki so pičili ter težko izhajajo, saj
morajo drago plačevati hrano in stanovanje pri
tujih ljudeh, ki često žive od tega.

Z novembrom l. 1937. so dobili drž. name-
ščenecv deloma vrnjen odtegljaj iz l. 1935., toda le
sameci, družina je dobila le polovico tega, kar
je izgubila. Upokojenci pa niso dobili nič.

Splošne vesti

POČITNIŠKI PEDAGOŠKI TEČAJ

Pedagoška centrala v Mariboru priredi v
tednu od 21. do vključno 26. avgusta t. l. svoj
V. počitniški pedagoški tečaj za učitelje(-ice)
s sledečimi predavanji:

I. a) »Pomen psihološkega raziskova-
nja in študija otrok za učitelje.«

b) »Klinično (eksperimentalno) opa-
zovanje učencev.«

c) »Psihološke dopisnice.«

č) »Testiranje.«

d) »Slovenska revizija testov.«

Predavajo dr. F. Žgeč in dr. VI. Schmidt, ko-
referenti M. Mencej in M. Ledinek.

II. »Skupinsko delo v šolskem pouku«,
(G. Šilih).

III. »Tiha zaposlitev učencev«, (A. Ko-
priva).

IV. »Vprašanje naše mladinske knji-
ževnosti«, (A. Zerjav).

V. »Vprašanje igralskega udejstvova-
nja šolskega otroka«, (E. Smasek).

VI. »Izbrana poglavja iz modernega
slovnškega pouka«, (D. Glinškova).

VII. »Spisje v sodobni ljudski šoli«,
(A. Zerjav).

VIII. »Vloga učitelja pri zboljšanju do-
mače vzgoje«, (V. Čopič).

IX. »Problematika učnega načrta za
ljudsko šolo«, (E. Vranc).

X. »Kakšni naj bodo podrobni učni
načrti?«, (J. Kontler).

XI. »Pregled zapadnoevropskega šol-
stva«, (dr. V. Brumen).

Tečaj se bo vršil v slavnostni dvorani drž.
učiteljske šole v Mariboru. Prične se v poned-
eljek, 21. avgusta 1939., ob 8. uri. Priglasnina
za tečaj znaša 20 din, ki jih lahko plača vsak
udeleženec po predhodni prijavi, ki se more
izvršiti takoj po objavi tega programa, šele
ob prihodu na tečaj. Prosimo, da izrazijo
udeleženci ob priliki svoje prijave tudi svoje
morebitne želje glede hrane in stanovanja.
V tem primeru mora dospeti prijava, ki jo je
poslati na naslov: **Pedagoška centrala v Ma-
riboru, drž. učiteljska šola, najpozneje do
1. avgusta t. l.**

Morebitne spremembe v programu in ob-
vestila glede hrane in stanovanja bodo pravo-
časno objavljena v »Učiteljskem tovarišu« ter
v dnevnikih.

VIII. No. 3031/I.

RAZGLAS

Na srednji tehniški šoli v Ljubljani se
priredi drugi delni risarski tečaj za učitelje
na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Ta risarski tečaj se bo vršil od 3. julija
do 16. avgusta 1939.

Število udeležencev za ta tečaj je omeje-
no na 30 ter se sprejemajo v tečaj izključno
samo kandidati, ki so posekali in dovršili I.
delni risarski tečaj v šol. letu 1937./38.

Prijave se morajo izvršiti najkasneje do
10. junija t. l. in nasloviti na VIII. oddelek kr.
banske uprave v Ljubljani. Event. potrebna
dovoljenja za poset tečaja od svojega službe-
nega oblastva si morajo sami preskrbeti.

V zvezi s tem risarskim tečajem se bo
vršil v primeru zadostnega števila prijavljen-
cev tudi poseben tečaj za obrtniške mojstre
kovinarskih strok, ki že poučujejo na strok.

Mnogo bolj se ne godi družini, kjer je žena
drž. nameščenka, n. pr. učiteljica. Ta je mnogo
žrtvovala, saj znaša odtegljaj v najnižji skupini
450 din mesečno, v višjih pa celo skoro 900 din,
in vendar opravlja isto delo kakor njena samska
tovarišica ali tovariš. Veliko manjšo plačo ima
samo zato, ker je poročena. Mnogo jih je, ki iz-
javljajo, da bi se ne poročile, ko bi vedele, kaj
jih čaka. Tu ruši odtegljaj osnovni zakon pra-
vičnosti, ki pravi, da pripada za enako delo enako
plačilo.

Redukcija draginskih doklad poročenim uradnicam

Primerjava

o znižanju osebnih drag. doklad por. aktivnih
uradnic po uredbi z dne 11. aprila 1934.

Državna uradnica IX. skupine omožena z:

uradnikom III./1. skupine:

sta imela skupnih dohodkov v:	po uredbi se jima znižajo prejemki za:	znižanje %
I. dr. razr. 7320.—	775.—	10.5
II. „ „ 6720.—	525.—	7.8
III. „ „ 6660.—	425.—	6.3

uradnikom III./2. skupine:

I. dr. razr. 6770.—	775.—	11.4
II. „ „ 6270.—	525.—	8.3
III. „ „ 6070.—	425.—	7.0

uradnikom IV./1. skupine:

I. dr. razr. 5820.—	775.—	13.3
II. „ „ 5320.—	525.—	9.8
III. „ „ 5120.—	425.—	8.3

uradnikom IV./2. skupine:

I. dr. razr. 4920.—	775.—	15.77
II. „ „ 4420.—	525.—	11.8
III. „ „ 4220.—	425.—	10.0